

THE AUTHENTICITY AND FICTION IN THE GERMAN AS A FOREIGN LANGUAGE TEACHING

**YABANCI DİL OLARAK ALMANCA ÖĞRETİMİNDE ÖZGÜNLÜK VE
KURGU'NUN YERİ VE ÖNEMİ**

Gülcan ÇAKIR¹

Abstract

The aim of this study is to investigate the terms “authenticity and fiction” in the context of German as a foreign language. There are many studies and definitions on this topic, which will be examined. It tries to draw attention because of these definitions to different perceptions and directions. This study assumes that previous efforts to have German lessons neither the expectations of the students nor the needs correctly taken into account, therefore the teaching fails today. It is called an instruction that attempts to present the students with new ways and means to be an authentic person; for example, students in language courses text selection, motivation and effective learning -focused reviews and identified by researchers as revealed . Authenticity and fiction in foreign language teaching contexts in which we come across words that will be examined. First place of these concepts will be discussed within the context of language teaching. Here new definitions are investigated and modern new approaches investigated. Linguistic authenticity, the text of originality and authenticity of the learning environment, as well as specific learning outcomes have been mentioned. Authentic learning outcomes for students in a foreign language as a means of action to ensure the linguistic requirement is justified. Original behavior of students in foreign language courses can act as individuals is drawn to the importance of training. Finally, this type of foreign language teachers in developing linguistic skills and original suggestions were made for the mission undeniable.

Key Words: Authenticity, Authentic language, German Language, Education

Özet

Bu çalışmanın amacı yabancı dil olarak Almanca öğretimine ilişkin literatürde “özgünlük ve kurgu” üzerine yapılan araştırma ve tanımlamaları incelemek ve bu tanımlamalardan yola çıkarak değişen algı ve yönelimlere dikkati çekmektir. Çalışma, günümüz Almanca derslerinin öğrenci beklenti ve ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığı düşüncesiyle yenilikçi alternatif düzeyde çalışmaların gerekliliğini savunmaktadır. Bu zamana kadar geleneksel düzeyde gerçekleştirilen Almanca derslerinin gerek öğrenci güdülenmesi açısından efektif olamamasını gerekse öğretmen odaklı içerik aktarımının tekdüzeliğinin ortadan kaldırılabilmesi için yöntem ve teknik arayışı içerisinde olan çalışmalar ve yapılan deneysel araştırma projeleri de bu çalışmada ele alınmaktadır. Örneğin öğrencilerin dil derslerindeki metin seçimi, güdülenme ve etkili öğrenmeye odaklanan yorumları ve araştırmacıların ortaya koyduğu tespitler gibi. Yabancı dil öğretiminde özgünlük ve kurgu sözcüklerinin hangi bağlamlarda karşımıza çıktığı ve bu kavramları dil öğretimi kapsamında nasıl ele alacağımızı irdeledikten sonra, genel geçerli tanımlamalardan ziyade çağa uygun yeniden tanımlanıp uyarlanması gereken bazı öğrenme kuramlarına dikkat çekilmektedir. Dilsel özgünlük, metnin özgünlüğü ve öğrenme ortamının özgünlüğü

¹ Yrd. Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, gcakir@anadolu.edu.tr

yanı sıra, özgün öğrenme çıktısına değinilmiştir. Özgün öğrenme çıktısı olarak öğrencilere yabancı dilde dilsel hareket olanakları sağlamak gerekliliği savunulurken, onları yabancı dilde özgün davranışlar içerisinde hareket edebilir bireyler olarak yetiştirmenin önemine dikkat çekilmiştir. Son olarak yabancı dil öğretmenin bu tür dilsel ve özgün beceriler geliştirirken yadsınamaz misyonuna yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Özgünlük, Özgün Dil, Alman Dili, Eğitim

GİRİŞ

Ülkemizde yabancı dil öğretimine yönelik çalışmalar, özellikle Avrupa Birliği'ne uyum süreci kapsamında daha da büyük bir önem kazanmıştır. Birçok yenilik, gerek İlköğretim ve Ortaöğretim kurumlarının gerekse öğretmen yetiştiren kurumların alt yapılarını belirlenen standartlara yakınlaştırabilmek adına bir seri düzenleme ve değişiklik, reform adı altında toplanıp bir "çerçeve" oluşturmuştur². Çerçeveye yerleştirilecek olan resim ise eğitimcilere ve bilim insanlarına araştırılması gereken bir karmaşa bütünü olarak sunulmuştur ki bu bütünü bir şekilde oluşturulmaya çalışıldı. Bu bütünü bir karmaşaydı, çünkü bu bütünü dengeleyen, tamamlayan ve de verimli hale getiren birçok etken söz konusuysa, bazı etkenler kocaman bir sollama hareketiyle geride bırakıldı ve daha cazip ve kolay olarak algılanan teknolojik yenilikler gerek bilimsel çalışmalarda gerekse ders programlarında çabucak yerini aldı.

Fatih projesi³ ve Eğitim Fakültelerindeki teknolojik alt yapı ve donanım çalışma ve projeleri bunlara en yakın örnekler olarak verilebilir. Ancak yabancı dil öğretimi denildiğinde bunlar sadece birçok etkenden bazılarıdır. Her bir etken burada kendi başına bir anlam taşıyıcısı olarak tanımlanabilir. Bu anlamda bir çerçeveyi dolduracak olan konular bütünü'nün tek olması, ancak onu betimleyen birçok parçanın bulunması özelliğinden dolayı bir *Puzzle* niteliği taşıdığı söylenebilir. Bir *Puzzle* nasıl belli bir düzen ve işleyişle bir bütünü oluşturabiliyorsa, bu karmaşa bütünü de ancak onu etkileyen öğelerin doğru saptanıp irdelenmesiyle bütünü'nün bir parçası olarak anlam kazanabilir elbette ki. Ancak bu şekilde yüzyıllardır bir türlü tam anlamıyla yerine oturtulamayan ve etkili bir başarı elde edilemeyen yabancı dil derslerine veda etmek mümkün olacaktır. Bu düşüncüyü destekleyen Öztürk'ün (2006) ifadeleri "Atatürk ve Yabancı Dil Üzerine" adlı yazısında ülkemizdeki yabancı dil öğretimi sorunsalına, kısa ve öz olarak olumsuz bir gerçeğe işaret etmektedir:

Yabancı dil gerekli midir? Evet. Peki, yabancı dil öğretiminde başarılı muyuz? Hayır. Atalar ne diyor? "Bir dil bir insan, iki dil iki insan". Biz buna inanıyor muyuz? Hayır. Nerden belli? Halimizden. İnansak böyle olur muydu? Hayır. Yabancı dilde başarısızlık herkesçe bilinen bir şey ve bundan yakınmanın sorunu çözdüğü söylenemez (Öztürk, 2006).

Yazısının devamında sorunu çözenin ancak bir çözüm ortaklığı sayesinde gerçekleşebileceğine değinen Öztürk'ün (2006) ifadeleri Aktaş'ın (2004) düşünceleriyle de örtüşmektedir:

Ülkemizde yıllardan beri tüketilen zaman, büyük emek ve gayretlere rağmen yabancı dil öğretiminde arzu edilen başarıya ulaşıldığını söylemek zor. Yabancı dil öğretiminde başarısızlıktan söz edildiğinde konuyla ilgili pek çok etken aklımıza gelmektedir. Bunların arasında ilk bakışta öğretmenlerin donanımı, öğrencilerin ilgisi, motivasyonu, dersin işlenişinde uygulanan yöntem, ders araç ve gereçleri, öğrenme

² Bu reformlar arasında yabancı dil öğretimini etkileyen 1997 Eğitim Reformu ve onu takip eden Eğitim Fakülteleri müfredat programlarının revize edilmesi sayılabilir. Aynı şekilde en güncel olan Fatih projesi kapsamında gerçekleşen ve gerçekleşecek olan bir süre detaylı – teknolojik yenilik.

³ <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/index.php> - Son Erişim: Mart 2014

ortamı gibi pek çok etken başarıyı önemli ölçüde etkilemektedir (Aktaş, 2004: 45).

Her iki bilim insanının da dile getirmek istediği aslında ülkemizdeki yabancı dil öğretim çabalarının etkililiği konusunda bir takım kaygıların olduğu ve bu kaygılara da çözümleyici bir yaklaşımla ortak olmak gerektiği olarak algılanabilir. Bu ortaklığı biraz açmak gerekirse, var olan sorunu çözmeye izlenecek yöntem, çok kapsamlı ve birçok noktaya ya da önemli ayrıntıya ancak yüzeysel değinilebilen genel bir hedef belirlemekten çok, nokta alan dediğimiz sınırlandırılmış bir konu alanına işaret eden, belki mikro ölçekteki bilimsel sorulara yanıt arayan hedefler belirleyerek sağlanabilir. Çünkü karmaşa bütünü tamamlamayı bir anda çözümlenmeye çalışmak, bu bütünü oluşturan parçaların işlevselliğini kaybetmesine, unutulmasına ya da dikkat dağılmasına sebep olabilir. Bu durum ise amaca giden yolda bir takım aksaklıklar ve sorunlarla karşılaşılmasına ve boşa harcanan zamanın oluşmasına neden olabilir.

Bu düşünceden yola çıkarak çalışmanın amacı, yabancı dil öğretimi sürecinde özgünlük ve kurgu kavramlarının hangi boyutlarda ortaya çıktığını irdelemek ve bu kavramların bu süreçteki anlam ve önemini tartışmaktır. Bu anlamda çalışma, özgünlük ve kurgunun yabancı dil dersindeki yeri ve önemi üzerinde durarak literatür taraması yapmakta ve konuya ilişkin literatürde bulunan çalışmalara odaklanarak özgünlüğün önemine ilişkin eleştirel bir yöntem izlemektedir. Kuşkusuz ki bu çalışma yabancı dil öğretiminin yüzde yüz her anlamda başarılı olmasına neden olmayacaktır, ancak bütünü bir parçası olarak ele alındığında belki bu sürecin daha verimli hale gelmesine yönelik bir adım sayılabileceği ve katkı sağlayacağından hareketle öncelikle kavramların bağlamı ele alınacaktır.

Özgünlük ve Kurgu Kavramları

Türk Dil Kurumu'nun internet sitesinde Bilim ve Sanat terimleri Ana sözlüğü'nde *özgünlük* kavramı, türkçede *sahihlik*, ingilizcede ise *authenticity* ile eş anlamlı ve "*bir incelemede kaynak olarak kullanılan belgelerin özüne ya da gerçeğe uygunluğu*" (Sencer,1981) olarak tanımlanmaktadır. Buna karşılık *kurgu* ise türkçede *fiksiyon*, ingilizcede ise *fiction* sözcükleriyle karşılanmakta ve "*olgusal karşılığı olmamakla birlikte usul bir durumun imgesel tasarımı*" (Sencer,1981) anlamına gelmektedir. Yöntem bilimsel açıdan yapılmış olan bu tanımlamalar, gerek yazın bilim ve toplumdilbilimde, gerekse yabancı dil öğretimi bağlamında irdelendiğinde daha farklı boyutlar kazanmaktadır. Onur Bilge Kula (2005) yazın biliminde kurgu kavramını, "*hakikate uygun ya da hakikate uygun değil diye ulamlanmayan, bu nedenle de sınırlanabilir bir göndergesi (referansı) olmayan betimleme ya da sav söz*" olarak tanımlamaktadır. Ayrıca Kula bu tanım gereği kurgu denilince "*yazınsal metinlerin gerçekte tümüyle örtüşmek zorunda olmadığı, bir olasılığın, olabilirliğin yazarca/şairce tasarlanması*" olarak anlaşıldığına değinmiştir. Dilbilimsel bağlamda Eckert (Akt. Şen, 2007) *özgünlük (authenticity) kavramını dilin hem konuşucuları hem de çözümleyicileri açısından dilsel çalışmaların ortak noktası olan ideolojik bir yapı olarak tanımlamaktadır. İdeolojiktir, çünkü dil çözümleyicisi açısından özgün dil (authentic language) ve özgün konuşucu (authentic speaker), toplumdilsel çalışmanın hedef noktasını oluşturur ve dil konuşucusu için onu diğer etnik gruplardan ayırt eden kimliğinin dilsel belirteci ve imgesidir.*

Tekrar kurgu kavramına bakılıp özgünlükle kıyasladığımızda ise, tamamen veya bir kısmı gerçek olmayan sonradan üretilmiş olarak da değerlendirebileceğimiz "kurgu" ya da "kurgulama eylemi" belli bir hayal gücünden türetilmiş yapay olandır. Örneğin:

Kurgu metinler, yabancı dilde sözcük, dilbilgisi öğretimini ya da iletişim becerilerini geliştirmek amacıyla ders kitabı yazarları tarafından kurgulanmış metinlerdir. Özgün metinler ise, yabancı dil öğrencisini gerçek dünyayla buluşturan, öğrencinin öğrendiği dille, dilin konuşulduğu ülke/ülkelerle,

yaşantılarla ilgili gerçek imgeler oluşturmasını sağlayan orijinal metinlerdir. (Genç ve Ünver, 2012: 69)

Bu boyutlara Edelhoff'un (1985:7) bakış açısıyla bir somutluk kazandırmaya çalıştığımızda yabancı dil eğitiminde şu ifadeler söz konusu olmaktadır:

“Özgünlük/Otantiklik” ya da “özgün/otantik” sözcüğü Edelhoff'un (1985) tanımlamasında “*yapay, fabrikasyon ve gerçek dışı*” ile zıt anlamlı olarak ele alınmıştır. Didaktik açıdan bu yapay olmayan özgün kavramı ne anlama gelmektedir ve ne şekilde yabancı dil dersine dahil edilebilir? Gerçekten de bir yabancı dil öğretim durumu nasıl özgün, başka bir ifadeyle gerçek ve orijinal olarak sınıflandırılabilir? Yoksa tamamen kurgusu olan kurgulanmış bir yapı mıdır dil öğretimi? Konuyu somutlamak gerekirse; örneğin yabancı dil olarak Almanca öğretilen bir sınıf ortamını ele alalım. Bu sınıf ortamında dersin yapay olmayıp gerçek olmasını beklemek ne anlama gelmektedir?

Yabancı Dil Dersi ve Özgünlük

Boeckmann'ın (2002: 163) da tespit ettiği gibi temelde özgünlük ve ders son derece tezat gibi görünmektedir, çünkü ders ortamı gerçek yaşam değildir, aksine yaşamın prova edilmesi durumudur. Dolayısıyla da ders içi iletişimin kurumsal bir bağlayıcılığı vardır. Bu kurumsallık ders içinde kullanılan dile de yansımaktadır. Okul içi iletişim bu nedenle genelde simüle edilmiş iletişim sınırlarını aşmamaktadır. Örnek vermek gerekirse yabancı dil dersinde sık sık karşılaşılan soru-cevap tekniğinde öğretmen soruyu cevabı bildiği halde öğrenciye sormaktadır ve cevabı öğrenciden bire bir kafasında belirlediği nitelikte dilsel doğruluk içerisinde beklemektedir. Oysaki özgün bir iletişim durumunda bu beklenti soru cevap şeklinde ilerleyen bir konuşma esnasında tamamen gerçek dışı ve kurgusaldır. Gerçek yaşamda cevabını bilmediğimiz bir şeyi sorarız, ancak bu doğal olarak gerçekleşir. İçimizdeki merak ya da dürtü bize bu eylemi gerçekleştirirken ışık tutar, yani soru sorma eylemini gerçekleştirirken özgün yani gerçek bir amacımız vardır. Karşımızdaki ise cevabı verirken spontan davranır, çünkü içeriğe odaklanmıştır, dilsel doğruluk ikinci plandadır, hatta bazı durumlarda önemsenmemektedir.

Benzer bağlamda özgün iletişimi yabancı dil dersine nasıl “implant” edebiliriz (yani yerleştirebiliriz ki?) sorusuna cevap arar nitelikte değişik çalışmalar ve yöntem-bilimsel girişimler gerçekleştiren Huneke ve Steinig (1997:79), sonunda konuşma yapıları ve konuşma öbeklerinin (konstellasyonlarının) ders içi yapaylığı kaldırır nitelikte olması koşuluyla bu tür metinlere yer verilmesi gerektiğini savunmuştur. Bunun örneğin alan derslerinin yabancı dilde yapılmasıyla gerçekleşebileceğini ileri sürmüşlerdir. Gerekece olarak da yabancı dilin, alan bilgisi içeriğinin aktarımında araç olarak kullanılması gösterilmiştir.

Yabancı dil öğretiminde özgünlük denilince genelde kullanılan materyalin ya da metinlerin özgünlüğü yani gerçekliği anlaşılmaktadır; örneğin yemek tarifi, levha, röportaj, film, haber programı, gazete kupürü-makalesi, kullanma talimatı, reklam afişi ya da tabela gibi özgün materyallerin derste kullanımı gibi. Yani öğreticinin kullandığı bu metinler ders için uyarlanmamış ve değiştirilmemiştir. Bu tür metinlerin dışında ise ders için hazırlanmış dil öğretimini kolaylaştırıcı metin ve materyaller de bulunmaktadır, ancak bu metinler genellikle ders kitaplarında, ya da fotokopi yoluyla öğrenciye sunulan ve özgünlük anlamında bir değer taşımayan, öğretici boyutu ön planda olan uyarlanmış ya da kurgulanmış metinlerdir. Bu metinler arasında tercih etmek durumunda kalan bir öğretici, öğrenci grubunun dil düzeyine göre hareket eder ve bazı durumlarda basitleştirilmiş kurgulanmış metinleri tercih eder. Bu durum alışılmış olan bir yöntemdir, ancak zamanla ilerleyen dil düzeyini de göz önüne alarak alan kitaplarında otantik olarak da karşımıza çıkan özgün metinlerin de tercih edildiği görülmüştür.

Öğrenme sürecine daha büyük katkı sağlayacağı ve özellikle öğrenci merkezli bir öğretim etkinliği düşünüldüğünde, öğrencinin kendi yaşantılarını da aktive edebileceği (gerçek yaşama dair) tanıdık metin ve materyaller, kuşkusuz ki bu sürece katkı sağlayacaktır.

Başlangıç aşamasından orta ve ilerlemiş dil düzeyine giderken seçilen metinler açısından zaten uzun yıllardan beri bilinen bir yoldur. Ancak bu tamamen materyal bazında uygulanan bir özgünlük anlayışıdır. Diğer taraftan bir de dilsel özgünlüğe değinmek gerekir. Dilsel özgünlük dediğimizde bu özellikle konuşma dili kalıplarının, diyalog tekniklerinin ve yabancı dilde konuşmayı kolaylaştırıcı dil dışı öğelerin bir metin içerisinde olması ya da kullanılmasını kapsamaktadır. Yazı dilinde (ya da dilbilgisi kurallarına uyarak) kullandığımız bazı kalıplar konuşma esnasında kullanıldığında, çok gerçek dışı ve kurgulanmış bir hava sezdirir anadil konuşucusuna (burada kastedilen amaç dil ülkesi anadil konuşucusudur). Yani dili öğrenen yapay bir dille konuşmaya çalışır, çünkü kullandığı kalıplar tamamen yazı diline ait öğeler barındırır. Oysaki konuşma esnasında önemli olan etkileşimi kolaylaştırıcı bazı teknikleri de hesaba katarak iletişim kurmaktır. Yabancı dil öğrenirken belki de en zor edinilen bir beceridir aslında bu, çünkü fazla düşünmeden fazla da düzeltme şansı olmadan sözlü olarak ifade etmek durumunda kalırız ve yine de hatalı konuşma gerçekleşiyse, bu konuşmayı düzeltmeye yönelik de bazı tekniklere ihtiyaç duyarız. İşte adı geçen bu teknikler, özgün dilsel kalıplar dediğimiz kalıpları bilmek ve o kalıplara hakim olmakla uygulanabilir bir hal alır. Yapılan bazı araştırmalar (Çakır, 2006:151-154, Çakır-Damaoğlu, 2007:195-198; Dittmar, 2005), bu kalıpları az da olsa kullanan bir yabancı dil öğrencisinin hem iletişim esnasında daha az zorlandığını hem de karşısındakinin algılayış biçimi açısından da daha anadil konuşucusu havasında ifade edebilirliği olduğunu ileri sürmektedir. Ayrıca daha bilinçli ve kendi kendine düzeltmesini de yapabilen bir öğrenci, iletişimi devam ettirmek konusunda da bir sıkıntı yaşamaz.

Diğer bir bakış açısıyla özgünlük ve kurguyu irdelediğimizde, bir de başka bir boyut karşımıza çıkar. Materyal boyutu ve dilsel boyutu da aşan belki de etkin öğrenmeyi sağlamak istediğimizde daha da ön plana çıkan bir özgünlük anlayışı: Öğrenme-öğrenci-özgünlük üçgeninde bütünleştirebileceğimiz bir özgün öğrenme kuramı.

Öğrenme Kuramı Olarak Özgünlük/Otantiklik

İşitsel dilsel yöntemin ortaya çıkışından sonra 1960'larda dahi "dil modellerinin özgünlüğü" (Hunfeld ve Neuner, 1993: 84-88) yöntemsel açıdan önemli bir ders prensibi olarak kabul görmüştür. Ancak burada bahsedilen özgünlük ne yazık ki anadil konuşucularının dilsel örneklerini taklit etmeyle eş değer tutulmuş ve dil alışkanlığı kazandırma hedefiyle sürekli tekrar edilen (pattern drill) alıştırmaların dışına çıkmamıştır.

1970'lerde çok büyük bir önem kazanan iletişimsel yönelimle birlikte yabancı dil öğretiminde iletişimsel becerilerin (dört temel beceri olan: dinleme-anlama, okuma-anlama, konuşma ve yazma becerileri) geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç beraberinde "durumsallık (Situativitaet)", "dil modellerinin özgünlüğü", "konuların günlük metinlerle ilişkilendirilmesi", "bağlama uygun alıştırmaların yapılması" gibi prensiplerin yeniden gözden geçirilmesine ve geliştirilmesine neden olmuştur. Bu iletişimsel yönelimin temelinde öğrenci merkezli bir yaklaşım vardır ve bu da öğrenmeyi nasıl etkin hale getirebiliriz sorusuna verilen önemle ön plana çıkmaktadır. Öğrencinin ön bilgisi, tecrübesi, güdülenmesi (motivasyonu) ve kültürel boyutta değişiklikler gösteren öğrenme alışkanlıkları da öğrenme-öğretme sürecini etkileyen faktörler olarak kabul edilmiştir (Hunfeld/Neuner, 1993: 84-88).

Bu bağlamda Ehnert (1990: 53; Bolton 1996: 21), öğrenci merkezli bir yabancı dil dersinin ön planda tutması gerekenler arasında, dersin planlanması ve dersin

işlenmesinde öncelikle gerçek (özgün) değilse gerçeğe yakın, gerçek yaşantılara ilişkin uygulamalar ve durumlar belirlemek olduğunu vurgular. Bu örnekler Avrupa ülkelerinden yola çıksa da, Türkiye'deki yabancı dil öğretimini de yakından ilgilendirmektedir. Çünkü temelde öğrenci merkezli eğitim olanakları ve iletişime dayalı bir yabancı dil dersi burada da hedeflenmektedir. Bu bağlamda iletişimsel ve kültürler arası yaklaşımlar önemli bir rol oynamaktadır. Edelhoff'a göre (2001: 5-6) de iletişimsel beceri hedef olarak belirlendiğinde; dil bir sistem olarak değil, anlaşmayı (yabancı dilde anlamayı, ifade etmeyi ve de kültürlerarası bir karşılaşmayı) sağlayacak ve iletişimsel davranmayı mümkün kılacak bir iletişim aracı olarak öğretilmelidir. Burada bahsedilen özgünlük, gerek materyal ve metinleri gerekse sunulan dili ve olayları kapsadığı gibi "kendi gibi (özgün=gerçekte olduğu gibi) olabilen bir öğrenci topluluğunun gerekliliğine de işaret etmektedir. Buna göre yabancı dil dersi öğrencide belli bir dil repertuarı oluşturmalı ve dilsel aksiyonlarda öğrencinin kendi güncel yaşantılarında olduğu gibi özgün ve aktif olarak hareket olanağı bulmasını sağlamalıdır. Çünkü öğrencilere özgün öğrenme bağlamları yaratıldığında, öğrenme "kafa, kalp ve el" (Rüschoff, 2003: 5) üçlemesiyle gerçekleşir. Bu üçleme hem zihin hem duygular hem de hareket edebilmeye yani diğer bir ifadeyle bütünsel öğrenme kuramına dikkat çekerken, aynı zamanda özgünlüğün dilsel hareket edebilme yetisiyle de ilintili olduğunu vurgular.

Girdi (Input): Özgünlüğün Öğretim Sürecine Yansımaları

Öğrenme-öğretme süreçlerinde özgünlüğün işlevini sorgularken, bu kavramın farklı farklı ele alınmasından kaynaklanan bir takım fikir uyuşmazlıkları ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda "otantik (özgün) metin", "ülke-bilgisel özgünlük" ya da "özgün ülke bilgisi ve kültür aktarımı" ya da "özgün gerçeklik" gibi bir dizi anlamsal boyut ön plana çıkmaktadır. Bu boyutlar da doğal olarak işlevselliği etkilemektedir. Bu anlamda Weigt (1988: 81), özgün materyalleri işlevselliğe ve kullanım biçimine fazla değinmeden üç ana grupta ele almaktadır:

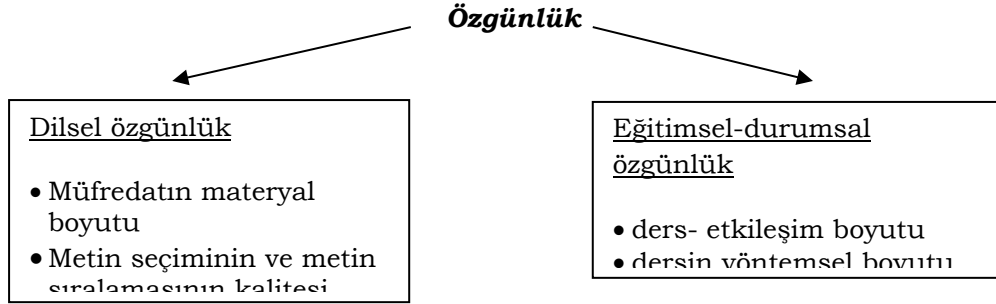
- a) Yazılı doküman biçimindeki özgün öğrenme materyalleri.
- b) Sözlü dinleme olanağı sunan işitsel metinler,
- c) Diğer özgün materyaller ya da a ve b maddelerinin kombinasyonu

Birinci grup yazılı doküman olarak orijinal belge niteliği taşıyan materyallerdir. Bu özgün materyaller edebi bir metin olabileceği gibi, gazete makalesi- gazete kupürü, dergi reklamı, her çeşit bilgilendirici broşür ya da anket formu dahi olabilir. Önemli olan, öğretici açısından yardımcı ya da temel kaynak olarak kullanılırken, herhangi bir değişime uğramamasıdır.

İkinci grup işitsel-dilsel olarak örnek oluşturabilecek dinleme materyallerinden oluşur; örneğin CD ya da kasete kayıt edilmiş günlük konuşma metinleri, işitsel metinlerdir (radyo tiyatrosu gibi). Dilsel ve görsel olarak temsil niteliği taşıyan ses kayıtları da bu gruba eklenebilir. Örneğin, Televizyon programları, röportajlar, video çekimleri gibi.

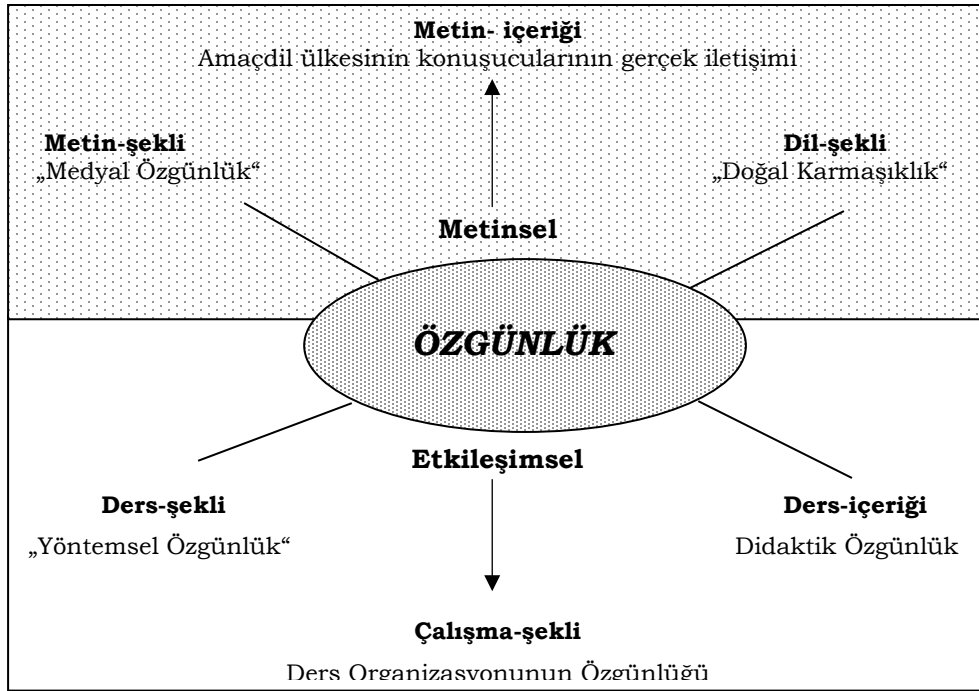
Üçüncü grup ise ders malzemesi olarak kullanılan grafik, fotoğraf, sessiz film, resimler, semboller ya da farklı türden semboller olarak sınıflanmaktadır (Weigt, 1988: 82).

Açıklamalardan da anlaşıldığı gibi söz konusu özgünlük ağırlıklı olarak metin türleri ya da metin seçimi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ancak bu kapsamda özgün denilen metinlerin de kalite olarak anadil konuşucusunun gerçek yaşamda kullandığı dili içermesi gerekliliği bir diğer önemli noktadır. Bu noktaya *dilsel özgünlük* olarak değinen Edelhoff (2001) bunu *özgünlük* grafiği ile görselleştirmektedir:

(Edelhoff, 2001: 5)

Metin türlerinin yanı sıra özgünlüğü daha geniş kapsamda ele alan Boeckmann'ın (2002: 163-164) grafiği hem metine bağlı hem de etkileşime bağlı özgünlüğe daha ayrıntılı değinmiştir:

Boeckmann (2002:164)

Buradan da anlaşıldığı gibi *etkileşimsel özgünlük* boyutunda dersin işlenme şekli ve nasıl öğretildiğine ilişkin içerik sorgusu ön plana çıkmaktadır. Özgünlük sorusu bu durumda öğrenci – öğretmen etkileşimine ve çalışma biçimlerine bağlı olarak algılanmaktadır.

Metinsel özgünlük boyutu ise, daha çok dersin girdisine (input), bir başka ifadeyle girdinin sunulma biçimi ve nasıl bir içerik veya dilsel özgünlüğü olduğu sorusuna yönelik bir özgünlüktür. Örneğin; metin nasıl verilmiştir, şekli nasıldır, görsel olarak gerçekte olduğu gibi mi derse entegre edilmiştir? Metnin içeriği ya da tema gerçeğe dair midir? Metnin dili spontan konuşulan sözlü iletişim öğelerini ve tonlama belirteçlerini de içermekte midir? gibi (Çakır-Damaoğlu, 2007: 192-193).

Çıktılar (output): Özgün Dil Davranışı ve Dilsel Yaşantıların Otantikliği

Özgünlük, genel anlamda geçmişten günümüze bakıldığında yabancı dil öğretiminde ders malzemeleri, metinlerin dili ve az da olsa ders içi öğrenme aktiviteleri kapsamında algılanmaktadır. Günümüzde ders içi öğrenme temelli çeşitli aktiviteler ne kadar etkili olursa günlük yaşamda uygulanabilirliği de bir o kadar çeşitli ve verimli hale gelebilir. Özgünlüğü bu kapsamda ele alan Kaikkonen (2007) otantikliğin kendi kendine bir olgu değil "harekete geçiren, yapan" anlamında subjektif ve kültürel bir oluşum olduğunu savunmuştur. Subjektif, çünkü birey özgündür ve somut bir şeye başlarken de bunu kendine özgü tarzıyla yapar; yaptığı somut şeyden birey sorumludur ve bu sorumlulukla ya başarır ya da başaramaz. Ama temelde bir özgün dilsel davranış geliştirir ve bunu hayata geçirme eylemi de kendine has tarzıyla meydana gelir ya da gelmelidir.

Birey kendi öğrenme stratejilerini seçtiği gibi, kendi eksik becerileriyle ilgili de strateji geliştirir ya da geliştirmelidir ki gerçek yaşam durumlarıyla başa çıkabilsin. Örneğin, bir öğrencinin yabancı dilde dil bilgisel alt yapısı yetersizken, amaç dil ülkesinde bildiği sözcükleri arda arkasına sıralayarak el kol hareketleriyle de destekleyerek, sözdizimi açısından hatalı da olsa yabancı dilde bir iletişim ortamına katılabilir. Kendince bir strateji geliştirmiştir, bu da vücut dili ve sözcük bilgisini kullanarak eksikleri kapatmaya çalışma stratejisidir. Bu onun dilsel anlamda hayatta kalmasını sağlayacak bir tekniktir: Özgün bir tekniktir, çünkü kişinin kendine hastır, o birey ya da öğrenci onu kendi kendine tecrübeyle ya da bilinçli olarak öğrenmiştir ve bunu kullanır. Öğrenme çıktıları açısından bakıldığında özgünlük bir metnin bir toplumda gerçekten var olması ya da öyle görünmesi gerçeği değil, bir tecrübedir.

Kaikkonen gerçekleştirdiği bir araştırmasında yaşları 16-17 arasında değişen, 30 kişilik yabancı dil öğrenen bir öğrenci grubunu ele almıştır. Bu grup iki yıl boyunca birçok İngilizce ve Fransızca metin öğrenmiştir. Bu öğrencilere bu metinlerin yabancı dil öğrenirken kendilerine olan katkıları, bu metinlerin anlam ve önemi sorulmuştur. Araştırmacının aldığı cevap en anlamlı ve gerçekçi, dolayısıyla katkı sağlayıcı özgün metinler olarak öğrencilerin sınıflandırdığı metinlerin, aslında kültürler arası işbirliği ortamında kendi oluşturdukları otantik metinler ve değişim programları kapsamında tanıştıkları öğrencilerle mektuplaşma esnasında oluşturulan özgün mektup metinleri ve mail metinlerinin olduğudur. (Kaikkonen 2007: 41-47).

Kaikkonen'in de değindiği gibi otantiklik ya da özgünlük dediğimiz olgu öğrenme çıktısı (output) olarak bakıldığında tecrübe etmekle, yaşantımıza aktarımla da yakından ilişkilidir. Yani derste algılama ve yaşama yansıtma olanağı bulma gibi etkinlikler bu şekilde önem kazanmaktadır. Tecrübe edinmek ve yabancı dilde çıktıların anlamsal değerini yükseltmek için yansıtma fırsatları önemli araçlar arasındadır. Ancak bu şekilde özgün öğrenme durumlarının önemsendiği bir yabancı dil öğretimi mümkün olabilir ve teşvik edilebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Etkili bir yabancı dil öğretimini mümkün kılacak birçok faktör mevcuttur. Ancak çoğu faktörü de kapsayacak nitelikte bir çalışma alanı sunan özgünlük, yabancı dil dersi kapsamında günümüzde farklı bakış açılarına da olanak tanır. Bu çalışmanın bir diğer amacı, aslında yabancı dil öğretiminin ülkemizde bir türlü istenilen seviyeye gelememesine değinmek, bu bağlamda da bireysel özgünlüğümüzü düşünerek yabancı dil derslerinin de özgünleştirilebilirliğini tekrar etmek ve hatırlatmaktır. Geçmişten günümüze literatüre baktığımızda (Çakır, 2012), birçok çalışma ve çaba hep daha iyi olmak ve daha kalıcı fikirler üretmek adına yapılmış bilimsel nitelikte varsayımlardan yola çıkıp özgün bir takım sonuçlara varma mücadelesini yansıtmaktadır.

Her birimiz öğretici, öğrenen, bilim adamı-bilim kadını, uygulayan-uygulayamayan bireyler olarak, bilinen - bilinmeyen düşüncelerimizle, tanınan - tanınmayan bilgi

birikimimizle, bir yerlerde - hiçbir yerde, kendimiz olmaya ya da olamamaya devam ediyoruz. Dolayısıyla bireysel yaşanmışlıklar üzerine kurulu dünyamızda yine mutlaka farklı olan bir takım paylaşımlar olacaktır. Eğer bu olmasaydı özgün olmaz ve mesleki deneyimlerimize karşı haksızlık etmiş olurduk. Aynı şeyi aynı şekilde söyleyemeyiz, hatta söylememeliyiz ki farklılık farklı bakış açıları, farklı bakış açıları da özgünlüğü beraberinde getirebilir. Nasıl ki, gerçek yaşamdaki deneyimler hayatta yön bulmayı ve şekillenmeyi interaktif bir şekilde, yeri gelince olumlu yeri gelince olumsuz çıkarımlarla sağlayabiliyorsa, yabancı dil öğrencisi de dil kullanımı ile olan tecrübelerini yabancı dil ülkesinde bulunurcasına düşe kalka hayatta kalabilecek nitelikte ve kendine has yöntem ve tekniklerle öğrenip benimsemelidir. Sürekli interaktif deneyimleri teşvik etmek ve kültürlerarası iletişim durumlarının özgün ortamlar sağlama potansiyeliyle öğrenciye hareket olanağı tanımak gerek algılamada çeşitliliği, gerekse anlamlandırmada bakış açısını şekillendirmeyi kolaylaştıracaktır.

Öte yandan yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumlar kendi ders içeriklerini belirlerken "Özgün Öğretmen Profili'ne" (Çakır, 2014: 79) uygun biçimde fırsatlar sunarak, özgün öğrenme kuramına dayalı ders modellerini ve otantik materyal tasarımını da mümkün kılabilir. Bu anlamda yeni öğretim ortamları ve materyalleri özgün içeriklerle donatılabilir (Ünal, 2013:107); dolayısıyla yabancı dil öğretmen adayı, dilin çok yönlü etkileşim safhalarından geçerken (Holzapfel, 2013: 96-97), yine özgün dil ortamlarının ve özgün dil repertuarının gerekliliğini, kendi eğitimi esnasında tecrübe edebilecektir.

Bu bağlamda Alman Filolog Wolfgang Butzkamm'ın (2012) eseri olan "*Zevkle Öğretmek, Zevkle Öğrenmek- Lust zum Lehren- Lust zum Lernen*" yabancı dil dersinin öğrenciye özgün ortamlar yaratabilecek ders işleme yöntem ve teknikleriyle yabancı dil öğretmeni adayları için verimli bir temel kitap olarak dikkate alınabilir. Özgün yabancı dil kullanabilme özelliğinin dışında özgün bir donanımla mezun olan bir öğretmen adayı, kendi derslerine aktaracağı ders girdileri (input) ve öğrencilerine edindirdiği yabancı dil becerileri sayesinde yaşantılarına özgün çıktılar (output) sunabilmesi için fırsat yaratmaktadır.

KAYNAKÇA

- AKTAŞ, Tahsin (2004). Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Sayı 12, 45-58.
- BOECKMANN, Klaus-Börge (2002). Authentizität von Texten - Authentizität von Interaktionen. Michaela Bauer, Ulrich Müller (Ed.). *Kanon und Text in interkulturellen Perspektiven „andere Texte anders lesen“*; 4. Internationaler Kongress der Gesellschaft für Interkulturelle Germanistik und der Universität Salzburg (Kaprun 23.-27.9.1998). Stuttgart: Heinz. 163-175.
- BUTZKAMM, Wolfgang (2012). *Lust zum Lehren, Lust zum Lernen. Eine neue Methodik für den Fremdsprachenunterricht*. Tübingen: Francke.
- ÇAKIR, Gülcan (2006). *Zur Frage der Authentizität in Lehrwerken des Deutschen als Fremdsprache*. Hamburg: Dr. Kovac.
- ÇAKIR, Gülcan (2012). Herausforderung oder doch die bitterste Enttäuschung? Was bietet ein Studium im Studiengang Deutsch als Fremdsprache mit Lehramtsbezug in der Türkei?. Heinz-Dieter Pohl, Tahir Balcı (Ed.) *Tribüne: Zeitschrift für Sprache und Schreibung: Germanistik in der Türkei*. 4:2012, 7-10.
- ÇAKIR, Gülcan (2014). Von Gestern auf Morgen, wo das Heute ansiedelt, bleibt offen: Bemerkungen zur Herausbildung eines Authentizitätsprofils als übergreifendes Ziel bei der Fremdsprachenlehrausbildung. Arif Ünal, Alper

- Keleş (Ed). *Prof.Dr. Binnaz Baytekin'e Armağan*. Sakarya Üniversitesi- Fen Edebiyat Fakültesi, Alman Dili Edebyatı Bölümü, 72-83.
- ÇAKIR-DAMAOĞLU, Gülcan (2007). Sprechsprachliche Elemente im universitären Konversationsunterricht als Beitrag zur mündlichen Ausdruckserleichterung. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Sayı 17. Konya. S.191-202.
- ÜNAL, Dalım Çiğdem (2013). Almanca Eğitim Veren Bölümlerde Ders Materyallerinin Saptanmasına ve Üretimine Yönelik Bir Proje Önerisi. *Diyalog*. 2013/2, 103-109. http://www.gerder.org.tr/diyalog/Diyalog_2013_2/10%20Cigdem%20Unal.pdf. Son erişim: Mart 2014
- DITTMAR, Norbert (2005). "Also" in den deutschen Lernervarietäten russischer Juden: Adverbkonkretor und Diskursmarker im fortgeschrittenen Erwerbsprozess.
- ECKERT, Penelope (2003). Elephants in the room. *Journal of Sociolinguistics*,7/3: 392-397
- EDELHOFF, Christoph (Hrsg.) (1985). *Authentische Texte im Deutschunterricht. Einführung und Unterrichtsmodelle*. München: Max Hueber.
- EDELHOFF, Christoph (2001). Fremdsprachen in der Schule-Vorbereitung für Europa und die Eine Welt. *Praxis Schule*. 5-10, Oktober 2001. URL: www.praxisschule.de/downloads/fremdsprachen.htm
- FATİH PROJESİ (2014). <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/index.php>. Son erişim: Mart 2014
- GENÇ, Ayten / ÜNVER, Şerife (2012). Türkiye'de Geçmişten Günümüze Almanca Öğretimi İçin Yazılan Ders Kitaplarındaki Metinlerin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim* 2012, Cilt 37, Sayı 163, 67-79.
- HUNEKE, Hans-Werner / STEINIG, Wolfgang (1997). *Deutsch als Fremdsprache: eine Einführung*. Berlin: Erich Schmidt.
- HOLZAPFEL, Otto (2013). Interkulturelle Redensarten und ihr kulturhistorischer Hintergrund ‚Einem aufs Dach steigen‘ und ‚jemandem auf den Fuß treten‘: eine Skizze. *Diyalog* 2013/2, 95-102. http://www.gerder.org.tr/diyalog/Diyalog_2013_2/9%20Otto%20Holzapfel.pdf. Son erişim: Mart 2014
- KAIKKONEN, Pauli (2007). Interkulturelles Lernen in einem multikulturellen Europa - Fremdsprachliches Lernen im Spannungsfeld. Annegret Helen Hilligus, Maria Anna Kreienbaum (Ed.) *Europakompetenz - durch Begegnung lernen*. Verlag Barbara Budrich, Opladen & Farmington Hills, 35-52.
- KULA, Onur Bilge (2005). Türkçe'nin Bilim Dili olarak Gelişimi: Yazın Bilim Kavramları Bağlamında bir Yaklaşım. İçinde: LITTERA Edebiyat Yazıları, 17.Cilt, Aralık (13-23). http://www.littera.hacettepe.edu.tr/TURKCE/17_cilt/onur.htm. Son erişim: Mart 2014
- ÖZTÜRK, Ali Osman (2006). Atatürk ve Yabancı Dil Üzerine. *İz Edebiyat; İnternet Edebiyat Kültürü*. erişim: 26.08.2007) <http://www.izedebiyat.com/yazi.asp?id=46983>
- RÜSCHOFF, Bernd (1997). Multimedia Autorentools und Authentizität im Fremdsprachenunterricht. Jörg Siebold (Ed.). *Sprache und Medien im Fremdsprachenunterricht*. Beiträge des 3. Mediendidaktischen Kolloquiums Oktober 1996 in Rostock. Rostock: Universität, Fachbereich Sprach- und Literaturwissenschaften, 63-82.

- RÜSCHOFF, Bernd (2003). Authentische Materialien: Über den Begriff Authentizität und die Einsatzmöglichkeiten authentischer Materialien. *Medienbrief*, 2/2003, 5-10. www.medienzentrum-rheinland.lvr.de/FachDez/Kultur/Medienzentrum/NaviOben/medienbrief/Ausgabe+2++2003/22003authetischematerialien.pdf
- SENCER, Muzaffer (1981). *Yöntembilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. <http://tdkterim.gov.tr/?kelime=%F6zg%FCnl%FCk&kategori=terim&hng=md>
- ŞEN, Meryem (2007). *Toplumdilbilimde Özgünlük Kavramı*. (erişim: Kasım 2007). <http://fef.kou.edu.tr/yonetim/hocadosya/ff9a71ca05faf2ce51327f12f9847a6e.doc>